

פרשת בלק
כניסת שבת: 19:30
צאת השבת: 20:33
ר"ת: 21:03
אופק תל אביב
י"ב תמוז התשפ"ג

בית תורה וחסד "עטרת מרדכי אליהו"

על שם ולעילוי נשמת מו"ר מרן הראשון זצוק"ל המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זי"ע
 לעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב, רבי ישראל, רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אביחצירא זי"ע"א

"זכור אהבתנו וחיבתנו!"

והדחה, וכמו שרמזו ז"ל במה שאמר הכתוב 'שחורה אני ונאווה'
 (שה"ש א ח).

כלומר בלעם מתפעל ומחדש לבלק, שאין שום זמן ומציאות שהקב"ה יעזוב את ישראל ויהיה אפשר לכלותם, משום שאין שום מציאות של חטא וחסרון בעצמותו של עם ישראל, וגם כאשר הם חוטאים – "ה' אלוקיו עימו", ומחכה באהבה שישבו בתשובה. וכל חטאיהם הם כלכלוך חיזוני, שבקל ניתן להסירו ולכבסו ע"י תשובה. וכדברי המדרש (שמו"ר בשלח פרשה כג): "כיריעות שלמה" – מה השלמה הזאת מתלכלכת וחוזרת ומתלבנת, כך ישראל אף על פי שהן חוטאים הן שבים בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא...".

בלעם ראה היטב שיחסי אהבה וחיבה בין הקב"ה לעם ישראל הם הדדים, ולא רק הקב"ה מעריף עלינו אהבה וחיבה למרות מעשנו, אלא גם כלל ישראל קרוב ודבוק לקב"ה – "ד' אלוקיו עימו", למרות ש"תרועת מלך בוי" – למרות שקב"ה "ייסרהו" (לעם ישראל) על משמרת אהבתו (לקב"ה) יעמוד" (דברי "אור חיינו" שם).

השבת הינה שבת ההילולה של אור חיינו ועטרת ראשנו – "אור החיים הקדוש" – רבי חיים בן עטר זצוק"ל זי"ע"א, שכל דבריו אור יקרות על מעלת וקדושת ישראל בכל עת ובכל זמן, ואין מתאים לסיים פירושו הנ"ל על התורה, שכולו אהבה וחיבה בין ישראל לקב"ה, מאשר בתפילתנו של אור החיים הקדוש זי"ע"א, שהתחנן כבן לפני אביו:

"אבינו מלכנו אלוהינו, ידידות אור נפשנו רוחנו ונשמתנו... זכור אהבתנו וחיבתנו, והשב שכינתך לבית קודשנו... ודבק נפשנו באהבתך הנעימה והעריבה על נפשנו ורוחנו ונשמתנו, ויעול מלכנו בהיכליה".

יראו עניינו וישמח ליבנו בב"א.
 שבת שלום ורוב ברכה ואהבה.

"עטרת מרדכי אליהו"

הרב זכריה מדאר 31 א' רחובות.
 עטרת-מרדכי.קום 08-9397933 / 054-4477562
 עטרת-מרדכי.קום ateretme@gmail.com

אין דומה כפרשת בלק, לראות ממה את תוקף אהבת ד' ורחמי על עמו ישראל, גם כאשר אין ראויים לכך. כדברי משה רבנו ע"ה (דברים כג): "ולא אָבָה יְקֻזְק אֶלְהֵיךָ לְשֹׁמֵעַ אֶל בְּלַעַם, וַיִּהְיֶה יְקֻזְק אֶלְהֵיךָ לֶף אֶת הַקֹּלְלָה לְבָרְכָה כִּי אֶהְבֶּךָ יְקֻזְק אֶלְהֵיךָ":

על דברי בלעם: "לא הביט אָנוּ בְּנַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמָל בְּיִשְׂרָאֵל יְקֻזְק אֶלְהֵי עֲמוֹ וַתְּרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ".

אומר המדרש (במדב"ר פרשה ט): "אמר בלעם (לבלק) – אמרת לי לכה נא ארה לי יעקב, פרדס שיש לו שומר אין הגנב יכול להזיקו! ואם יש לו (השומר הריש) הגנב נכנס. ואלו [עם ישראל, עליהם נאמר (תהלים קכא):] הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, והיאך אני יכול להזיקו?! 'ה' אלהיו עמו' – אמר לו בלק, הואיל ואינך יכול ליגע בהן מפני משה משמשן, ראה זה שעומד אחריו מה יהיה (האם נוכל להתמודד מול יהושע)? אמר לו אף הוא קשה כמותו – 'ותרועת מלך בוי' – תוקע ומריע ומפיל חומה (במלחמת ירחו). 'אל מוציאם ממצרים' אמרת לי עם יצא ממצרים מעצמן, ואינו כן אלא הוא (הקב"ה) הוציאם".

כלומר בלק הבין שבהווה למול משה רבנו אין לו יכולת, לכן מבקש מבלעם לחזות, האם יוכל הוא, או זרעו, על עם ישראל בעתיד? ועל כך מחדש לו בלעם – "אל מוציאם ממצרים" – הקב"ה לא רק הוציאם ממצרים ועזבם. אלא בכל דור מוציאם ושומרים ממי שמנסה להצר ולגבור עליהם.

וכך מפרש "אור החיים" הקדוש זי"ע"א: "והוא אומרו אל מוציאם כי לא יציאה ראשונה לבד אלא בכל שנה ושנה מוציאם". והיסורים שאומה זו עוברת בכל הגלויות, הם עצמם גורמים להם להזדכך ולהתרומם. וכל מי שמיצר להם יעבור מן העולם – "כי ה' מוסיף ומחזק אותם לרוממם. ואין קץ לרוממות אשר חשב ה' עליהם" (דברי "אור חיינו" שם).

ומסביר אור חיינו זי"ע"א שהסיבה שאי אפשר לגבור על עם ישראל לעולם, משום שגם שכשעם ישראל חוטאים – הקב"ה ברוב רחמי ואהבתו – "לא הביט און ביעקב –

ופירושו און הוא כח הרע הנמשך מהעבירה... שכולם נשמרים מעשות רע (ו מכון שאין בהם עוונות אין בהם רושם רע). והגם שיטעו מדרך השכל (ויעשו עוונות) אינו נקבע בנפשם האון, שהוא חלק הרע, על דרך אומרם (שה"ש ד ז) 'כלך יפה רעיתי ומום אין בך', פירוש שאין החטא עושה בו (בעם ישראל) מום קבוע אלא לכלוך, העובר על ידי רחיצה

בית תורה וחסד "עטרת מרדכי אליהו"

על שם ולעילוי נשמת מו"ר מרן הראשל"צ המקובל האלקי הגה"צ הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל זיע"א
 הרב זכריה מדאר 31 א רחובות. 08-9397933/054-4477562. ateretme@gmail.com

עטרת תפארת לנשים

פרשת: בלק

העלוך מוקדש לע"נ האישה היקרה: מלכה רג'ינה בת רחל ז"ל

אורייתא
 הפרשה מוזיקלית נשית

"וַעֲמָהּ לָכֶּה נָא אֶרְהוּ לִי אֵת הַעָם הַזֶּה (כ"ב, ו')

הגמרא במסכת ברכות קבעה: "אמר רבא ואיתימא רב חסדא: אם רואה אדם שייסורין באין עליו יפשפש במעשיו, שנאמר: 'נחפשה דרכינו ונחקרה ונשוב עד ה'". מי שבאין עליו יסורין צריך לפשפש במעשיו ולמשמש במעשיו, ולא לתלות את הצרות והיסורין בדרך העולם.

והנה, אצל בלעם הרשע אנו מוצאים את ההפך. על אף העיכובים, על אף כל הרמזים שנשלחים לו כדי שיבין שאינו נוהג כראוי, מכל מקום הוא מתעקש לקיים את שליחותו של בלק.

בלק שולח אליו שליחים לקלל את בני ישראל. הוא עונה לשליחים שהוא צריך את הסכמת ה' ללכת עמם, והשי"ת אומר לו נחרצות: "לא תלך עמהם"; ובכל זאת בלעם מתעקש לקללם, וכדברי רש"י (כ"ב, י"ב): "אמר לו: אם כן אקללם במקומי". עונה לו ה': "לא תאור את העם" – בכל מקום שהוא.

ובדרכו, מלאך ה' ניצב לשטן לו, והאתון מבינה את כוונתו. שלוש פעמים האתון מתעכבת, מתוך ניסיון לפקוח את עיניו של בלעם. בפעם הראשונה האתון נוטה מן הדרך – ורומזת לו שהוא עצמו נוטה מן הדרך. בפעם השנייה היא לוחצת את רגלו של בלעם אל הקיר בפעם השלישית רבצה האתון – ומתוך כך היה צריך בלעם להבין, שהקב"ה אומר לו לעצור ולא להמשיך בדרכו הרעה, שיעצור ויעשה חשבון הנפש. אך חרף כל הרמזים הללו, אין בלעם מבין ואינו חוזר בו.

ועל תגובת בלעם בן בעור אמר שלמה המלך ע"ה: "אִוְלַת אָדָם תִּסְלַף דָּרְכּוֹ וְעַל ה' יִצְעַף לְבוֹ". כשאדם חוטא מסלף דרכו שבאין עליו פגעים, ועל ה' יזעף ליבו' – שכוועס ואומר: מפני מה אירע לי פגע זה". במקום שהיסורין יגרמו לו לעשות חשבון נפש, הוא כועס על ה' שהביא לו יסורין אלו.

אשריהם ישראל ההולכים בדרך התורה והמצווה ועושים חשבונם של עולם.

תאמר לבית יעקב

שרת שהופנו למרן הרב בנושאי הבית היהודי

הלכה בפרשה

שאלה: האם מותר לשתות יין מחוץ לארץ וימות שנגע בהם נכרי? ובכלל, איזה מגע נכרי אוסר?

תשובה: בפרשתנו מסופר שבנות מואב החלו להזנות את העם על פי עצתו של בלעם. מבואר במדרש שעבירה גררה עבירה: בתחילה השקו בנות מואב את בחורי ישראל יין, ובדברי נועם משכום ואמרו להם: למה אנחנו אוהבים אתכם ואתם שונאים אותנו? כולנו בני איש אחד, בני תרח אבי אברהם... לאחר ששתו יין נצמדו לבעל פעור, עבדו עבודה זרה, ולבסוף זנו אחר בנות מואב.

מעיקר הדין לא נאסר אלא יין שנתנסך לשם עבודה זרה. אולם כשראו חכמים את מעשי בנות מואב עמדו ואסרו 'סתם יינם'. לכן, אם אינו יהודי ייצר יין או אף אם נגע ביין – אסור להשתמש בו.

לפוסקים כשולחן ערוך, נאסר היין בשתייה ובהנאה, ואילו לפוסקים כרמ"א נאסר רק בשתייה, וכלשון השו"ע (יו"ד קכ"ג סעי' א'): "סתם יינם של עובדי כוכבים אסור בהנאה. וה"ה למגעם, ביין שלנו. הגה: משום גזירת יין שנתנסך לאלילים. ובזמן הזה, שאינו שכיח שהאומות מנסכים לעבודת כוכבים, י"א דמגע עובדי כוכבים ביין שלנו אינו אסור בהנאה, רק בשתייה". לכן יש להיזהר מאוד שלא להשתמש בינות הבאים מחוצה לארץ (אלא אם כן יש להם הכשר מרבנות מוסמכת). כמו כן אין להשתמש בינות המיוצרים בארץ על ידי גויים, ואין להשתמש ביין כשר שגוי נגע בבקבוק בהיותו פתוח.

פיה פתוחה

נשים ונפלאות

נשים מספרות

כרוקה הוזמנתי לעתים קרובות לסעודות שבת אצל אנשים שונים. שאלתי את הרב זצ"ל, האם ישנם סימנים שעל פיהם אוכל להחליט על מידת הכשרות בבית, והרב ענה: "לפי צניעות האישה ולבושה עלייך להחליט מתי את צמחונית, טבעונית, או מתי את נתקפת בדיוק בקלקול קיבה. אך בעזרת ה' בקרוב, את תהיי בבית שלך ותחליטי על סידורי הכשרות לפי רצונך".

יום אחד ביקשה הרבנית לברר עמי את התפריט בחתונה של רב חשוב שאליה הוזמן הרב לערוך חופה וקידושין. בחתונה הבחנתי שבשקט בשקט, מבלי שאיש ישים לב, הרבנית שמה אוכל שהביאה עמה מהבית על צלחת הרב. אז הבנתי שהרב לא אוכל בשום מקום מלבד אוכל שהרבנית בישלה. בדרך זו הוא לא נאלץ בכל מקום להעליב את בעלת הבית ולהיכנס למטבחה כדי לבדוק איך היא מבשלת ואז להחליט האם הוא באותו יום צמחוני, טבעוני או עם כאבי בטן...

אין אפשרות לדבר על הרב, ללא ציון הנשמה המחיה את כל הבית, הרבנית צביה אליהו שתחיה. ממש כפי שאומרים: "מאחורי כל אדם גדול יש אישה גדולה". למדתי מהרבנית כיצד לתמוך בבעל, בעל גדול, ענק, מבלי להיות באור הזרקורים, אלא תמיד מאחורי הקלעים, נוכחת בשקט, והרב, גם בלי לראות אותה ידע תמיד שהיא נמצאת לצדו.

ללא שיעורים, על-ידי התבוננות בלבד, למדתי כיצד לנהוג ליד בעל גדול ולתת לו תמיד את התמיכה ולכבדו. כשהרבנית ישבה "שבעה" על אביה, הרב היה שם בכל יום כמה פעמים, כאילו שהוא זקוק לתמיכה הזאת ומחכה שהיא תחזור הביתה. ("אביהם של ישראל")

בין הפותרים נכונה יוגרל אחד מספרי הקומיקס על סרן הרב זצ"ל

עטרת מרדכי לילדים

פרשת:בלק

שבת שלום ילדים יקרים,

בברכת יעקב לשבט יהודה, הוא משונה אותם לאריות וללביאות. "כרע רבץ פאריה וכלביא מי יקימנו" (בראשית מט ט) – כמותם הוא כורע ושוכב בלילה וכמותם הוא קם בבקר.

פעמים חוזר בלעם על דברי יעקב וממשיל את התנהגות עם ישראל לאריות ואת נשיותיהם ללביאות. פעם אחת הוא אומר: "הן עם כלביא יקום וכארי ותנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים שיתה". בפעם השניה הוא אומר: "כרע שכב פארי וכלביא מי יקימנו". בשני המקרים האלו מדבר בלעם על שכיבה בלילה וקימה בבקר, בדומה לברכת יעקב אבינו.

מה יש בשכיבה ובקימה של עם ישראל שעושה אותם כמו אריות? רש"י מסביר את הסבה שבגללה בלעם בכלל מתפעל מהאפן שבו עם ישראל קמים בכל בקר: "כפשהו עומדין משנתם שחרית, הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצוות, ללבש טלית לקרא את שמע ולהניח תפלין".

"לחטוף את המצוות" - הפננה היא לתכונה שבגללה בלעם חושב שהעם הזה הוא כמו אריות – וזו ה**זריזות**-המהירות שבה עם ישראל עושה את המצוות.

ברור שצריך עצמה כדי לקום בבקר מקדם. רק מי שישן כמו אריה יכול לקום כמו אריה. רק מי שישן מותוך "קריאת שמע" עם החלטה לקום לתפלה מקדם, הוא יכול לקום בבקר מקדם בשמחה רבה. חכמינו אומרים, שמי שקם ומתפלל מקדם – כל היום שלו בשמחה. הוא לובש טלית בשמחה, קורא "קריאת שמע" בשמחה ומניח תפלין בשמחה.

נדולים צדיקים

רבי חיים בן עטר - "האור החיים הקדוש"

רבי חיים בן עטר (או אבן עטר; נודע בכינוי אור החיים הקדוש, על שם ספרו) היה מגדולי פורשי המקרא בתקופת האחרונים, פרשו התלמוד, מקובל ופוסק הלכה.

חבורו הנודע ביותר הוא הספר "אור החיים" פרושו על התורה. נולד בסאלי שבמרוקו, את מרבית שנותיו, כארבעים שנה, חי רבי חיים בן עטר במרוקו. בתקופה זו היה מפר בעקר בקרב יהדות מרוקו.

בהיותו בן ארבעים ושלוש עלה לארץ ישראל עם חבורת תלמידים שהתעתדה להקים בארץ ישראל ישיבה, תוך כדי שהוא קורא ליהודים שפגש בדרך להצטרף לעלייתם. לאחר תקופת נדודים בצפון ארץ ישראל, השתקע בירושלים ובה הקים את ישיבתו, "מדרש פנסת ישראל". נפטר בשנה לאחר בואו לירושלים, בקיץ תק"ג, בהיותו בן 47.

נטמן בבית הקברות בהר הזיתים. על מצבת קברו נחרת ביו השאר: "...שיחה קלה שלו אלקים חשבה לטובה, והארץ האירה מכבודו כאשר יאירו שבעת הנרות, הוא זינה הוא הדרה, ה"ה המפלא וכבוד ה' מלא, המקבל אלקי חסידא קדישא כמוהו"ר חיים ו' [=אבן] עטר ז"ל. נתבקש בשיבה של מעלה יום ט"ו לחדש תמוז שנת ה'תק"ג להנחות מזיו השכינה". (את נסח המצבה כתב תלמידו החיד"א).

זכותו תגן עלינו. **אמן**

מעשה רב

נסיעה בנטל

ספר הרב מנחם בורשטיין שליט"א:

הרב היה מעודד אותי רבות ללמוד ולהפיץ תורה. פעם נתקעתי עם הרב בצמת לטרון, בדרך לשעור בישיבת "אור עציון". נסיתי להניע את הרב כמה וכמה פעמים, אך לשווא. דעתי שהתלמידים מחכים, וזמן השעור מתקרב והולך, אבל הייתי חסר אונים. בעודי עומד שם, בצמת לטרון, עצר אהד מדידי הגר במבוא-חורון, אדם שמבין פרקים, ובדק את התקלה. הוא אמר לי מיד: חברי הקרב בורשטיין, אם אתה רוצה עוד ללמוד היום, תזמין גרר וסע לשעור במונית, אל תשלה את עצמך.

בלית ברירה ישבתי וחיכיתי לגרר שביצע להוציא אותי משם. בינתיים התקשרתי לרב לשאל כמה שאלות בהלכה שחכו למענה. תוך כדי שהרב משיב על שאלותי, הוא שאל איפה אני נמצא. אמרתי לו שאני תקוע בדרך לשעור תורה. האם זה שעור תורה קבוע? שאל אותי הרב. השבתי לו שכן. אמר לי הרב: עלה לרכב וסע לשעור. אמרתי לרב: מכונאי בדק את הרב והוא לא מניע. אמר לי: אף על פי כן. שאלתי אותו: ומה עם החזרה? אמר לי: כתוב במקרא (חלו קמב ע"א): "שלוחי מצנה אינו נקם לא בהליכתו ולא בהזרתו". עלייתי על הרכב התקוע, סובבתי את המפתח והנה הרכב נעור לחיים ונוסע. האמת היא שהייתי בטוח שפדו יקרה. הרי הרב אמר הנעתי את לשעור בישיבת "אור עציון" בלי שום תקלה. אחר השעור שבתי והנעתי את הרכב כדי לנסע לביתי והרכב הניע, ממש כמו שהרב אמר. וכך נסעתי עד שהרכב הגיע עד למרחק של כחמש מאות מטר מביתי, ושם הוא שוב חייס ("אביהם של ישראל")

חידות

שאלות מהפרשה

1. כמה פעמים נרדף בלעם את עם ישראל?
2. "לא ישכב עד יאכל טרף" לא הולכים לישן בלי...? (רש"י כג, כד)
3. כמה פעמים הכה בלעם את האתון?
4. מנה שמות של 6 בעלי חיים המזכרים בפרשה?
5. כמה מזבחות בקש בלעם מבקש לבנות לו?
6. מאיזה מקום ראה בלעם את אפס קצהו של עם ישראל?
7. (שאלת אתגר) מתי נבא פי האתון?
8. על מי נאמר: וירד מיעקב והאביד שריד מעירי? (רש"י כד, ט)
9. מי היה נשיא שבט שמעון החוטא? (כח, ו)
10. כמה מתו במגפה?

תשובות ניתן למלא **50 איים שליט אפס**
153-54-4477-568 / מייל:
ateretme@gmail.com

העלון מוקדש ל"ע"ב: מכנה רגינה בת רחל ז"ל, שלום בן סאלם, ישראל כלפו
בן ריחנה רחל, שגב פרץ בן חיה וזבת, מרים בת חיים ואסתר, ידידה בת חנה, שושנה בת טוטי, יעקוב בן רגינה, בכור בן מסעדה, גימילה בת רבקה, מרים בת חיים, שלומי בן אברהם, דורון בן יוסף ועזרה גופר, שמחה בת רחל, רחל בת אסתר, רחל בת אליהו אריה, עדי ז"ל בן שמחה סימי שתחי, שלום (סאלם) בן פודה, פרידה בת יהודה בנימין, חיים ויקטור בן מרים, גרו (גרציה) אהובה בת נווה, אביגד יוסף בן נחש, דברת בת אביגד יוסף, חנה בת שדרה, מרי בת חפסיה, עובדיה בן צלחה ז"ל

בין הפותרים נכונה יוגרל כרטיס ספר על 50 ₪ אחת לחודש

**בזכותכם -
מקימים את
בית מרן
ומתחילים
לבנות!**

תבנית מדרש

ע"ש הרב
מרדכי אליהו זצוק"ל

בס"ד

**שזתפים
יקדים
תודה רבה!**

ברכת ה' עליכם!

עטרת-מרדכי.קום